

การศึกษาศาสนาและปัญหาการบริหารงานของสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา

นายรัก อนุสัจย์สกิจิตย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2537

ISBN 974-583-691-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I17084611

A STUDY OF STATE AND PROBLEMS OF THE ADMINISTRATION
OF BRANCH SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION
OF THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION

MR. RUK TANASADSATEED

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Administration
Graduate School
Chulalongkorn University
1994
ISBN 974-583-691-5

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

รัก ธนสัจย์สถิตย์ : การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานของสาขาโรงเรียน
มัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา (A STUDY OF STATE AND PROBLEMS OF
THE ADMINISTRATION OF BRANCH SECONDARY SCHOOLS UNDER THE
JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION) อ.ที่ปรึกษา :
ผศ.ดร.सनานจิตร สุคนธ์ทรัพย์, 236 หน้า. ISBN 974-583-591-5

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานของสาขา
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานทั่วไป มีการจัดทำแผนงาน/โครงการของสาขา
โรงเรียนไว้ในแผนปฏิบัติการของโรงเรียน โดยมีการวิเคราะห์ปัญหาความจำเป็นของสาขาโรงเรียนและ
นโยบายของกรม มีแผนภูมิโครงสร้างการบริหารสาขาโรงเรียน การวางแผนความต้องการกำลังคน
การมอบหมายงานการพัฒนาและบำรุงขวัญบุคลากร การควบคุมและตรวจสอบการรับ-จ่ายงบประมาณ
และรายงานผลการดำเนินงานประจำปี การบริหารงานธุรการ มีการจัดทำหลักฐานการเงินและการจัด
ซื้อจัดจ้าง การจัดทำหลักฐานการปฏิบัติงานโดยให้บุคลากรบันทึกเป็นหลักฐาน การบริหารงานวิชาการ
มีการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการขึ้นใช้ในสาขาโรงเรียน การจัดการเรียนการสอน
ใช้หลักสูตรปกติ มีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนถูกต้องครบถ้วน
ตามระเบียบ การบริหารงานปกครองนักเรียน มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาความประพฤติ ความ
รับผิดชอบต่อสังคม การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน การบริหาร
งานบริการ มีการจัดบริการห้องน้ำห้องส้วมอย่างเพียงพอถูกสุขลักษณะ มีอุปกรณ์บริการด้านสุขภาพ
อนามัย โสตทัศนอุปกรณ์ใช้ของโรงเรียนที่จัดสาขาการบริหารงานโรงเรียนกับชุมชน มีบริการส่งเสริม
สุขภาพอนามัย นันทนาการ กิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน แต่ชุมชนไม่มีการจัดตั้งองค์กรเพื่อสนับสนุนโรงเรียน

ปัญหาสำคัญจากงานทั้ง 6 ด้านได้แก่ งบประมาณที่กรมจัดสรรให้ไม่เพียงพอขาดครูอยู่ประจำ
ครูสอนไม่ตรงกับวิชาเอก ต้องเดินทางไปสอนไกล ไปสอนไม่ทันเวลา นักเรียนแต่งกายไม่ถูกระเบียบ
ไปโรงเรียนสาย ขาดแคลนห้องบริการ ห้องเก็บวัสดุอุปกรณ์ น้ำดื่ม-น้ำใช้ ผู้ปกครองส่งนักเรียนไป
เรียนต่อที่สาขาโรงเรียนน้อย และครูเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนน้อย

บริหารการศึกษา
ภาควิชา
สาขาวิชา
ปีการศึกษา 2536

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C541729 : MAJOR EDUCATIONAL ADMINISTRATION

KEY WORD: STATE AND PROBLEMS/ADMINISTRATION/BRANCH SECONDARY SCHOOLS

RUK TANASADSATEED : A STUDY OF STATE AND PROBLEMS OF THE
ADMINISTRATION OF BRANCH SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF
THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION. THESIS ADVISOR : ASST. PROF.
SNANCHIT SUKONTASAP, Ph.D. 236 pp. ISBN 974-583-691-5

The purpose of this research was to study the state and problems of the administration of branch secondary schools under the jurisdiction of the Department of General Education.

The study revealed that : 1) In general administration, programs/ projects of branch schools were developed mostly from school needs and the Department policies. There were manpower planning and personnel development, budget control and inspection and an annual report. 2) In business administration, financial and purchasing document and also job performance were recorded. 3) In academic affairs, rules and regulations including measurement and evaluation were developed for branch schools. Regular curriculum was implemented together with extra-curricular activities. As for student personnel activities concerning discipline, social responsibility, use of leisure time and democracy were promoted. In school service, adequate and sanitary toilets were provided as well as health apparatus and audio-visual aids. In school community relations, health promotion, recreation, community development were organized for community people but there was no community organization to support schools.

The problems revealed in the study were : insufficient budget; lack of permanent staff ; teachers were assigned to teach outside their specialized fields; teachers lived far from school and could not come to school on time; students did not wear uniforms and came to school late; lack of rooms for service, storage room and water; parents hardly sent children to branch schools and teachers rarely participated in community activities.

ภาควิชา.....
บริหารการศึกษา
สาขาวิชา.....
บริหารการศึกษา
2536
ปีการศึกษา.....

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์ลงได้ เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนานจิตร สุนทรทรัพย์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ ของการวิจัยมาโดยตลอด อย่างละเอียดทุกขั้นตอน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้กรุณาตรวจสอบแก้ไขแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ซึ่งได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ และรองศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นางสาวชัชวาล ศรเกษตริน ผู้ช่วยผู้อำนวยการกองการมัธยมศึกษา นายอุดม เกตุวิวัฒน์ ผู้อำนวยการสามัญศึกษา จังหวัดสระบุรี นายประกอบ รุ่งสัมพันธ์ ผู้อำนวยการโรงเรียน สระบุรีวิทยาคม

ขอขอบพระคุณ นายประสิทธิ์ ฟ่างกักดี ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหมอ"พัฒนานุกูล" นายประเสริฐ บัณฑิตศักดิ์ นิสิตปริญญาเอกสาขาวิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นายธรรณันต์ กักดี ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหนองหิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี นายบรรจง บัทยาชัย อาจารย์โรงเรียนเลขนิทยาคม จังหวัดเลย ที่ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยส่วนหนึ่ง และขอขอบคุณ คุณสุพรรณมา ธนสัตย์สฤติย์ และครอบครัวทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา-มารดา และครู-อาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ให้ คำสั่งสอนและให้การศึกษากับผู้วิจัย นอกจากนี้ต้องขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้ด้วยส่วนหนึ่ง

รัก ธนสัตย์สฤติย์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ

บทที่

1	บทนำ	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
	ขอบเขตของการวิจัย	5
	ค่านิยมคัมภ์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	5
	ประโยชน์ของการวิจัย	7
	วิธีดำเนินการวิจัย	7
	ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิจัย	9
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
	การบริหารการศึกษาระดับมัธยมศึกษา	10
	การบริหารสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา	17
	ขอบข่ายของงานการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา	25
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	37
3	วิธีดำเนินการวิจัย	40
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	40
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	40
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	43
	การสร้างเครื่องมือ	44

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล	45
การวิเคราะห์ข้อมูล	46
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	47
ตอนที่ 1 ผลการสำรวจสภาพทั่วไปของสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา และชุมชนที่สาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาตั้งอยู่	48
ตอนที่ 2 สถานภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์	55
ตอนที่ 3 ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพการบริหารงานของสาขา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา	61
ตอนที่ 4 ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานของสาขา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา	115
ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์เอกสาร	149
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	162
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	162
วิธีดำเนินการวิจัย	162
สรุปผลการวิจัย	163
การอภิปรายผล	174
ข้อเสนอแนะ	181
รายการอ้างอิง	184
ภาคผนวก	188
ประวัติผู้เขียน	226

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนที่ใช้ในการวิจัย	42
2	สภาพทั่วไปของสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 27 สาขา	48
3	สภาพภาพของผู้ให้สัมภาษณ์	55
4	สภาพการบริหารงานของสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านการบริหารงาน ทั่วไป	61
5	สภาพการบริหารงานของสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านการบริหารงาน ธุรการ	76
6	สภาพการบริหารงานของสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านการบริหารงาน วิชาการ	82
7	สภาพการบริหารงานของสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านการบริหารงาน ปกครองนักเรียน	94
8	สภาพการบริหารงานของสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านการบริหารงาน บริการ	102
9	สภาพการบริหารงานของสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านการบริหารงาน โรงเรียนกับชุมชน	107
10	ความถี่และร้อยละของผู้บริหารและผู้ดูแลสาขาโรงเรียนที่ให้สัมภาษณ์ เกี่ยวกับปัญหาในการบริหารงานทั่วไปของสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	115
11	ปัญหา สาเหตุ การแก้ไข ผลการแก้ไขและข้อเสนอแนะในการบริหาร งานทั่วไป	117
12	ความถี่และร้อยละของผู้บริหารและผู้ดูแลสาขาโรงเรียนที่ให้สัมภาษณ์ เกี่ยวกับปัญหาในการบริหารงานธุรการของสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	121
13	ปัญหา สาเหตุ การแก้ไข ผลการแก้ไขและข้อเสนอแนะในการบริหาร งานธุรการ	122
14	ความถี่และร้อยละของผู้บริหารและผู้ดูแลสาขาโรงเรียนที่ให้สัมภาษณ์ เกี่ยวกับปัญหาในการบริหารงานวิชาการของสาขาโรงเรียน มัธยมศึกษา	124

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
15	ปัญหา สาเหตุ การแก้ไข ผลการแก้ไขและข้อเสนอแนะในการบริหารงาน วิชาการ	126
16	ความถี่และร้อยละของผู้บริหารและผู้ดูแลสาขาโรงเรียนที่ให้สัมภาษณ์ เกี่ยวกับปัญหาในการบริหารงานปกครองนักเรียนของสาขาโรงเรียน มัธยมศึกษา	130
17	ปัญหา สาเหตุ การแก้ไข ผลการแก้ไขและข้อเสนอแนะในการบริหารงาน ปกครองนักเรียน	132
18	ความถี่และร้อยละของผู้บริหารและผู้ดูแลสาขาโรงเรียนที่ให้สัมภาษณ์ เกี่ยวกับปัญหาในการบริหารงานบริการของสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา ...	136
19	ปัญหา สาเหตุ การแก้ไข ผลการแก้ไขและข้อเสนอแนะในการบริหารงาน บริการ	138
20	ความถี่และร้อยละของผู้บริหารและผู้ดูแลสาขาโรงเรียนที่ให้สัมภาษณ์ เกี่ยวกับปัญหาในการบริหารงานโรงเรียนกับชุมชนของสาขาโรงเรียน มัธยมศึกษา	142
21	ปัญหา สาเหตุ การแก้ไข ผลการแก้ไขและข้อเสนอแนะในการบริหารงาน โรงเรียนกับชุมชน	144
22	ปัญหาการบริหารงานของสาขาโรงเรียน	149
23	สาเหตุของปัญหาการบริหารงานของสาขาโรงเรียน	151
24	การแก้ไขปัญหาการบริหารงานของสาขาโรงเรียน	154
25	ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของสาขาโรงเรียน	158